

Esilist. koto 27/26.3.1979

Kuopion museo KhO
esihist. top. ark.
Kopio.

VIEREMÄ
Hukkalanharju
2.901.

Peruskartta: 3324 10 SALAHMI

koordinaatit: x= 7072 29, y= 499 78, z= n. 110.

kl. Vieremä

tl. Hukkala, 12

om. Eero ja Matti Hukkala, os. Vieremä, Hukkala, 74200.

Aikaisemmat löydöt: KuM 5938:1-3; KuM 5949;1-53; KuM 6152;(KuM 6521:
1-159; vuoden 1978 kaivauslöydöt).

Aikaisemmat kertomukset: T. Pohjakallion tarkastuskertomukset 8.1.1975
ja 22.2.1978 sekä kaivauskertomus 2.3.1976.

KAIVAUS VIEREMÄN HUKKALANHARJULLA KESÄLLÄ 1978.

Kaivauslöydöt: KuM 6521:1-159.

Kaivauskertomuksen liitteet:

- Kartta 1, kaivauksen tasokartta
- Kartta 2, kaivausalueen yleiskartta
- Kartta 3, profiilipiirros tulisijasta GH 74
- Kartta 4, "- "- JK 74
- Kartta 5, "- "- EF 66

Valokuvat: F.A. 1965-2000; 2012-24.

DIAT. 3578 - 3531

Kaivettu alue n. 350m².

Keväällä 1978 heräsi kysymys mahdollisuudesta hankkia nuorison työllistämiseen tarkoitettuja varoja kaivaustoimintaan. Tätä tarkoitusta vauhdittamaan allekirjoittanut laati muistion sellaisista arkeologisista kohteista, joiden tukemiseen Pohjois-Savon kunnat voisivat harkita haettavaksi työllisyysvaroja (Pohjois-Savon maakuntaliitto/ Kuopion museo, Monistesarja 4/78). Samalla käännyin Vieremän kunnan puoleen kaivaustoiminnan kokeiluluontoiseksi toteuttamiseksi. Vieremän kunta vastasi esitettyyn anomukseen myönteisesti ja kaivaus tapahtui 17.7. - 4.8. välisenä aikana (Verif. 38/78). Kaivauslöydöt on luetteloitu Kuopion museoon numerolle KuM 6521 ja seuraavassa tekstissä sulkuihin merkityt numerot ovat tämän alanumeroita.

Suoritettu kaivaus oli suoranaista jatkoa kesällä 1975 tapahtuneelle tutkimukselle (L.P:n kaiv. kert. esihist. top. arkistossa). Kaivausalueetta laajennettiin edellisestä kaivauksesta etelään al-

kaen ruudusta KL 104, jatkuen ruutuun DE 52. Kokonaisuudessa tutkittua alaa oli n. 350m². Se oli kauttaaltaan Hukkalanharjun lakitasanetta, joka eteläisimmissä ruuduissa alkoi jyrkästi laskeutua (kartat 1-2).

Kulttuurimaa

Kaivausalueelta poistettiin turve ja humus. Se oli pääasiassa kanervaa kasvavaa ja n. 2-5 cm:n vahvuista maakerrosta. Alueen läpi kulkevalla polulla pintakasvillisuutta ei ollut (kuvat 1, 10-13). Humuksen alainen kulttuurimaa oli kauttaaltaan heikon likaisen ruskea ja vaikeasti erotettavissa koskemattoman maan väristä. Se ei siis erotunut selvänä kulttuurikerroksena.

Löydöt

Kaivausalueen löydöt tulivat esiin verraten harvaksen. Painopiste oli varhaisella asbestikeramiikalla ja kvartsilla, joita tavattiin käytännöllisesti katsoen koko kaivausalueella. Kvartsia oli paikka paikoin keskittyminä. Jotkut kvartsikimpaleet olivat niin suuria, että niitä voi pitää paikalle tuotuna materiaalikipaleina (9, 20). Kvartsikaapimia luetteloitiin kolme kappaletta (62, 99, 112), mutta on huomattava, että esineitä voi olla iskoksiksikin luetteloituna. Ainoa löytynyt piinkappale (26) tavattiin ruudusta 72 A-2, II kerroksesta. Asbestikappaleita kaivauksessa löytyi kolme (28, 35, 102). Kivilajikappaleita ja -iskoksia otettiin talteen seitsemän kpl. (60, 100, 103, 127, 138, 139, 151). Outona aineena, mahdollisesti? meripihkana? luetteloitiin yksi löytö (51) ja palanutta luuta otettiin talteen kahdeksan löytönumeroa (42, 45, 65, 68, 72, 118, 125, 153). Punamultapaakkuja löytyi kolme kpl. (4, 77, 122). Kampakeramiikkaa (74, 88, 155) löytyi kaivausalueelta kahdesta kohden ja yhdestä paikasta kaivausalueen ulkopuolelta (155, kartta 2) sorakuopan reunan valumahiekasta.

Tulisijat

Vuoden 1975 kaivauksessa tutkittiin tulisija, jonka hiilestä saatiin radiohiiliajoitus 5190[±] 140 (Hel. 799). Tuolloin koekuoppa osui toiseen tulisijaan, jonka hiili ajoittui 5340[±] 150 (Hel. 800). Nyt tämä tulisija (GH 74) ja kaksi muuta (JK 74 ja EF 66) tutkittiin (kartta 1). Kaivausalueen kohdalla EF 92 oli 2-4cm:n vahvuinen hiilikerros alkaen 10cm maanpinnan alapuolelta (111.14 mpy.). Vaikka se olikin voimakkaasti hiekan sekainen, jäi siitä vaikutelma, että paikalla olisi ollut maanpinnalla poltettujen risujen hiillos. Kiveystä tällä paikalla ei ollut.

Tulisija GH 74 oli perusmuodoltaan epäsäännöllisen pyöreä, halkaisijaltaan n. 120cm. Kivet olivat palaneet pieneksi silpuksi. Hiiltä oli verraten vähän (kuvat 14-20, 6-7, kartta 3).

Tulisija JK 74 oli rakenteeltaan kuten edellinen, halkaisijaltaan n. 150cm:n laajuinen. Hiiltä tässä tulisijassa oli erittäin vähän. Palaneiden kivien perusteella tässäkin oli kuitenkin tulta pidetty (kuvat 6,7,14,17-24, kartta 4).

Tulisija EF 66 oli edellisten tavoin perusmuodoltaan pyöreä, halkaisijaltaan n. 120cm:n laajuinen. Kiveys oli hyvin säilynyt ja kivien lomassa oli ruhsaasti hiiliä (kuvat 2-5,7,24-28, kartta 5).

Punamulta

Kaivauksessa talteen otettujen punamultamurujen (4,77,122) lisäksi kaivetussa maassa oli kolmessa kohden punamultakeskittymät, jotka saattavat olla punamultahautoja (Hauta 1, EF 94, Hauta 2, FG 82 ja Hauta 3, DE 63, kuvat 8 ja 9). Ne olivat n. 2 x 1 m:n laajuisia punamultakasaumia, joissa punamultaa oli havaittavissa n. 30 cm:n vahvuudelta, josta n. 20cm oli vahvaa punamultakerrostumaa. Hauta 3:ssa (DE-63) oli punamultaa kahdella muuta ohuemmalla, eli n. 10cm:n vahvuinen kerros. Hautojen lisäksi kaivaus paljasti kolme punamultalaikkua, joiden merkitystä ei voitu edes arvailla. I 100:ssä ollut laikku oli n. 2 cm:n vahvuinen ja vajaan metrin laajuinen. Laikut G 80:ssä ja F 81:ssä olivat vain heikosti erotettavissa.

Tässä yhteydessä on täydennyksenä mainittava, että Hukkalanharjun ensi tarkastuksessa nähdyt ja valokuvatut punamultakeskittymät ovat sittenkin saattaneet merkitä hautapaikkaa? Nyt suoritetun kaivauksen aikana kuulin paikkakuntalaisilta, että asuinpaikan tultua tuolloin tunnetuksi siellä kävi paljon väkeä tutustumassa ja siinä yhteydessä selvästi erottunutta punamultakohtaa on pengottu.

Irtolöydöt

Kaivauksen aikana hiikkakuoppien reunoilta kerättiin talteen valumahiekassa olleita löytöjä eri puolilta kaivausalueen tuntumasta (155-159). Erikseen muistiin merkittiin 155:n, 156:n ja 159:n löytöpaikat, jotka on merkitty kartalle 2 (kuva 29).

Yhteenveto

Kaivaustutkimus on selvittänyt Vieremän Hukkalanharjun asuinpaikasta tähän mennessä ~~seuraavaa~~ tehtyjen havaintojen perusteella seuraavaa: Karakteristista alueella on heikosti erottuva kulttuuri-kerros, josta löytöjä on tehty harvaksen, mutta verraten tasaisesti

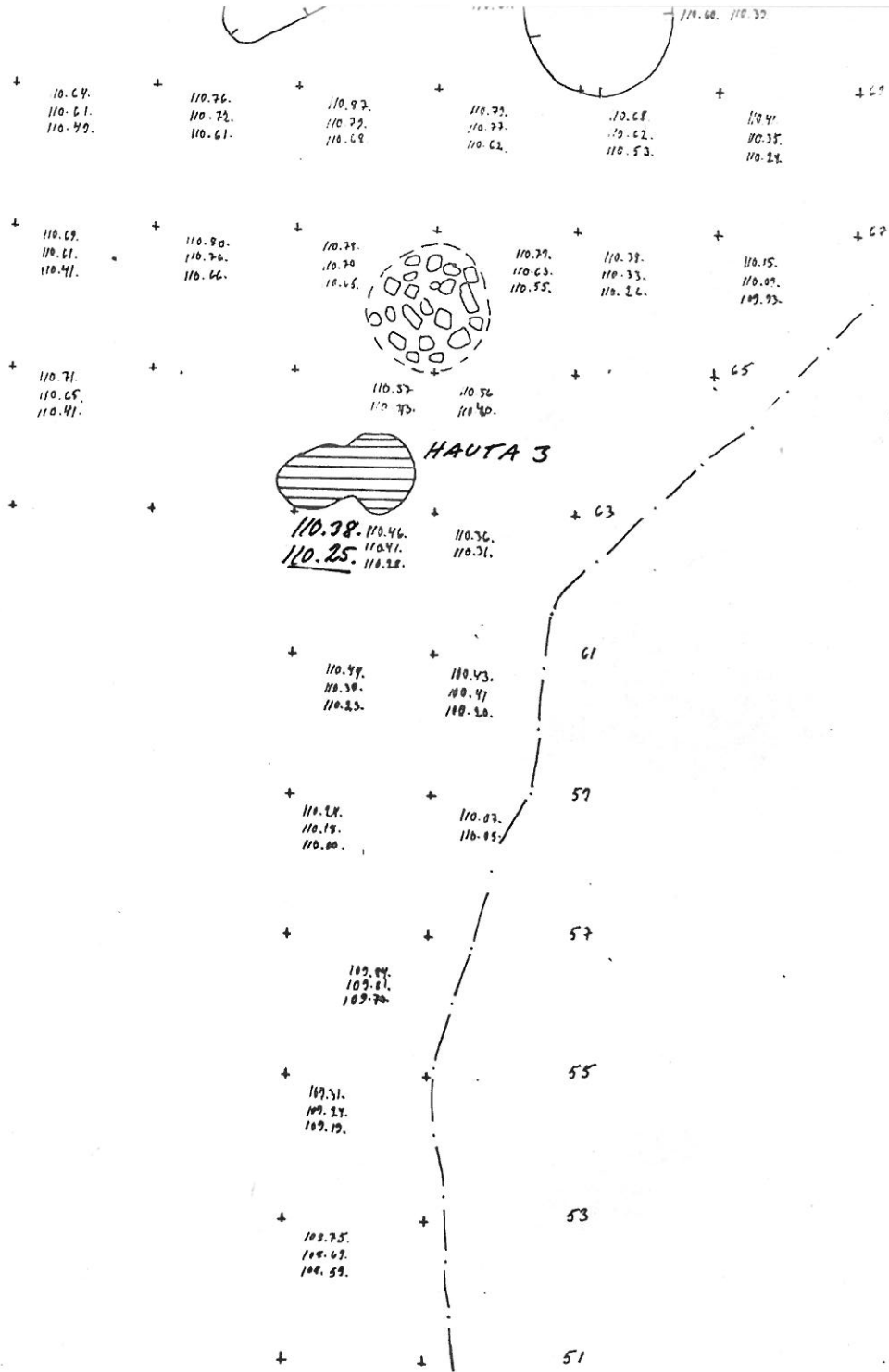
koko alueelta. Asuinpaikan "rajat" eivät vielä ole selkeästi määritellyt. Etelässä ollaan ilmeisesti hyvin lähellä asuinpaikan reunaa löydöttömistä ruuduista päätellen. Kaivausalueesta länteen on vielä tutkittavaa alaa, samoin vuoden 1975 kaivauksesta pohjoiseen ja siitä edelleen länteen, terassilla, joka arvattavasti on ollut kampakeraamista tasoa(?). Tälle alueelle kuuluvat v. 1975 tutkittu tulisija, jonka hiilestä saatu C^{14} ajoitus oli 5190 ± 140 , irtolöytöinä tavatut asbesti- ja kampakeramiikan palaset (mm. 155 ja 156, kartta 2). Tämän terassin eteläpuolella olevan hiekkakuopan kohdalta poistetusta pintamaasta ovat peräisin Hukkalanharjun enimmäkseen kampakeramiikan palat. Jos kulttuurikerrosta on säilynyt vielä koskemattomana olevalla alueella, voidaan sen odottaa selkeyttävän asuinpaikan luonnetta ja kampa- ja asbestikeramiikan suhdetta toisiinsa. Itäpuolella kaivausalue on jyrkästi laskeutuvasta maastosta johtuen hyvin lähellä asuinpaikan reunaa, mutta ei kaikilta osin saavuttanut sitä. Hukkalanharjun eri puolilla on lisäksi pintamaakasoja, jotka ovat ~~peräisin~~ ainakin osaksi peräisin sorana pois ajetulta asuinpaikan osalta. Nämä pintamaat on seulottava.

Hukkalanharjun lakitasanne on kaivetulta osin ollut siinä määrin varhais asbestikeramiikkavoittoinen, että sitä voidaan nähdäkseni pitää tuon keramiikan käyttäjien asuinpaikkana. Keramiikan lisäksi lakitasanteen kulttuurikuvaan kuuluu runsas kvartsi, kivetyt tulisijat, punamullan käyttö ilmeisesti haudoissa. Mahdollisesti tähän kuuluvat myös kaivausalueen eteläosassa olleet syvennykset (kartta 1), joiden tarkoitusta kaivauksessa ei pystytty selvittämään. Asuinpaikan pitkäaikaiseen (tai ehkä pikemminkin monikertaiseen) kaäyttöön viittaavat laajuuden lisäksi tulisijat GH 74 ja JK 74, joilla oli selkeä korkeusero ja joista ensin mainitun päällä olevassa hiekassa oli löytöjä.

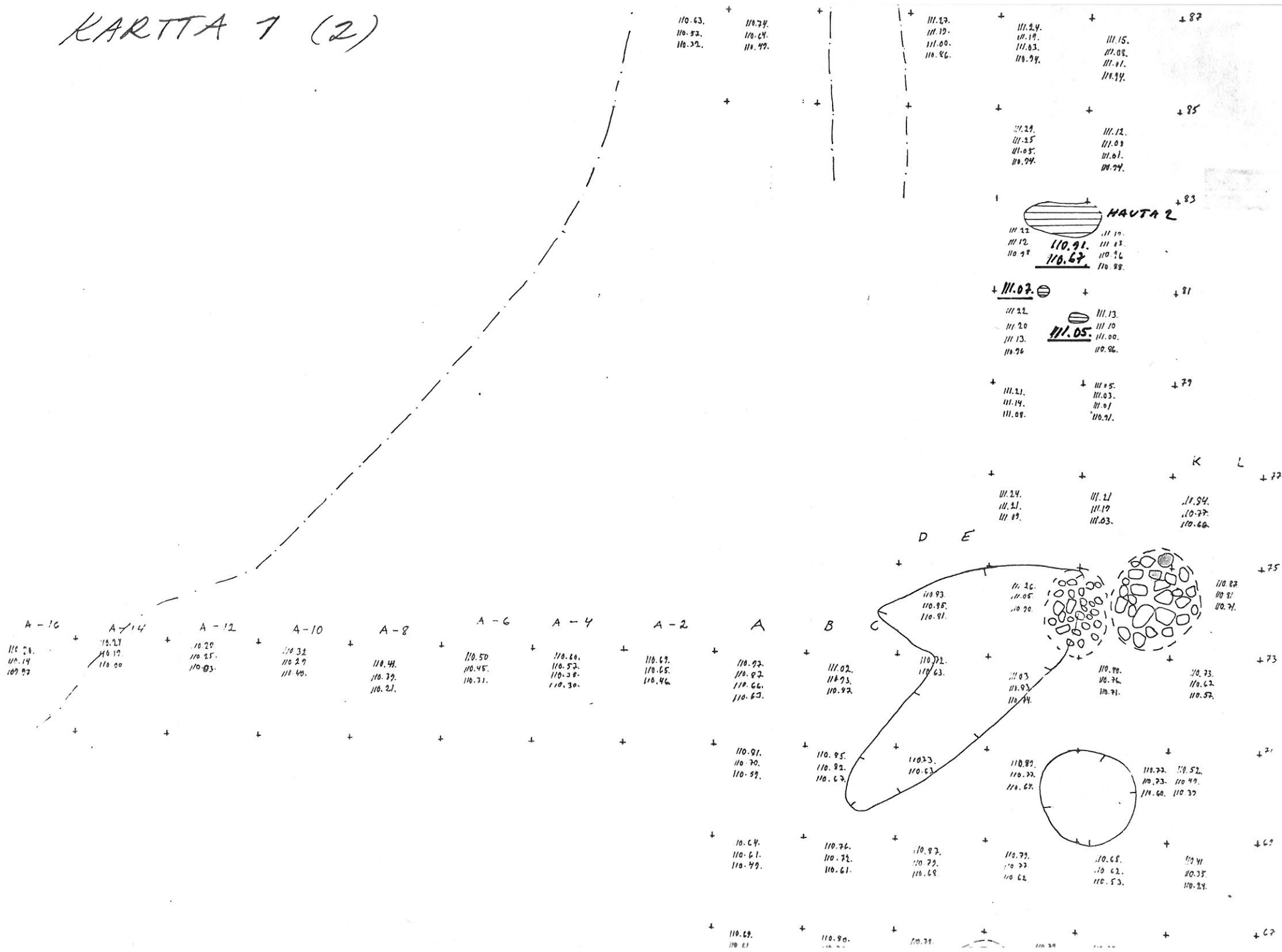
Kuopiossa 20.2. 1979.

Leena Tahvanainen

KARTTA 7 (7)

KARTTA 7 (2)

A-16	A-14	A-12	A-10	A-8	A-6	A-4	A-2	A
114.21. 114.14 109.92	115.27 110.19 110.00	110.20 110.25 110.03	110.32 110.29 110.40	110.41 110.39 110.21	110.50 110.45 110.31	110.44 110.52 110.30	110.67 110.65 110.46	110.92 110.92 110.66 110.63

B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
111.02. 110.93. 110.92	110.71. 110.63.	110.93. 110.95. 110.91.	110.26. 110.05. 110.20.	111.03. 110.93. 110.74.	110.70. 110.76. 110.71.	110.73. 110.62. 110.52.	110.89. 110.77. 110.62.	111.72. 110.73. 110.40. 111.60. 110.77.	110.84. 110.77. 110.66.	110.82. 110.81. 110.71.

110.63. 110.52. 110.32.	110.74. 110.64. 110.47.	111.27. 111.17. 111.00. 110.86.	111.24. 111.19. 111.03. 110.79.	111.15. 111.08. 111.01. 110.74.	111.29. 111.25. 111.05. 110.74.	111.12. 111.09. 111.01. 110.74.	111.22. 111.12. 111.03. 110.89.	111.07. 111.05. 111.00. 110.96.	111.21. 111.14. 111.09.	111.13. 111.10. 111.00. 110.96.	111.21. 111.14. 111.09.	111.05. 110.96.	111.21. 111.14. 111.09.	111.05. 110.96.	111.21. 111.14. 111.09.	111.05. 110.96.	111.21. 111.14. 111.09.	111.05. 110.96.
-------------------------------	-------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	-------------------------------	--	-------------------------------	--------------------	-------------------------------	--------------------	-------------------------------	--------------------	-------------------------------	--------------------

VIEREMÄ
 HUKKALANHARJU
 KIVIKAUTINEN ASP.
 YLEISKARTTA 1:1000
 L. POHJAKALLIO 1975
 KP: III:65 M. YMP.
 MAAKIVI

1. KAIVAUSALUE
2. PALA ASBESTIKERAMIKKAA
 PINTALÖYTÖ KUM 5949:43.
3. KVARTSIA SORAKUOPAN LEIKKAUK-
 SESTA (KUM 5949:46), KONDASTA,
 JOSSA POLKU LASKEUTUU KUOPPAAN,
 LEIKKAUKSISSA NÄKYVY PUNAISTA JA
 TUMMAA KULTTUURIMAATA.
4. TULISIJA, KVARTSIT KUM 5949:45,
 HIILINÄYTE KUM 5949:44.
5. RUNSAASTI PALANEITA KIVIÄ SO-
 RAKUOPAN LEIKKAUKSESSA.
6. KVARTSIA SORAKUOPAN LEIK-
 KAUKSESSA
7. KUORITTU PINTAMAAKASA, JOKA
 LÄHTÖISIN KULTTUURIKERROK-
 SESTA. KASAN KOKO P. 5x15 M,
 KVARTSEJA JA KAMPAKERA-
 MIKKAA
8. TULISIJAN TONIA

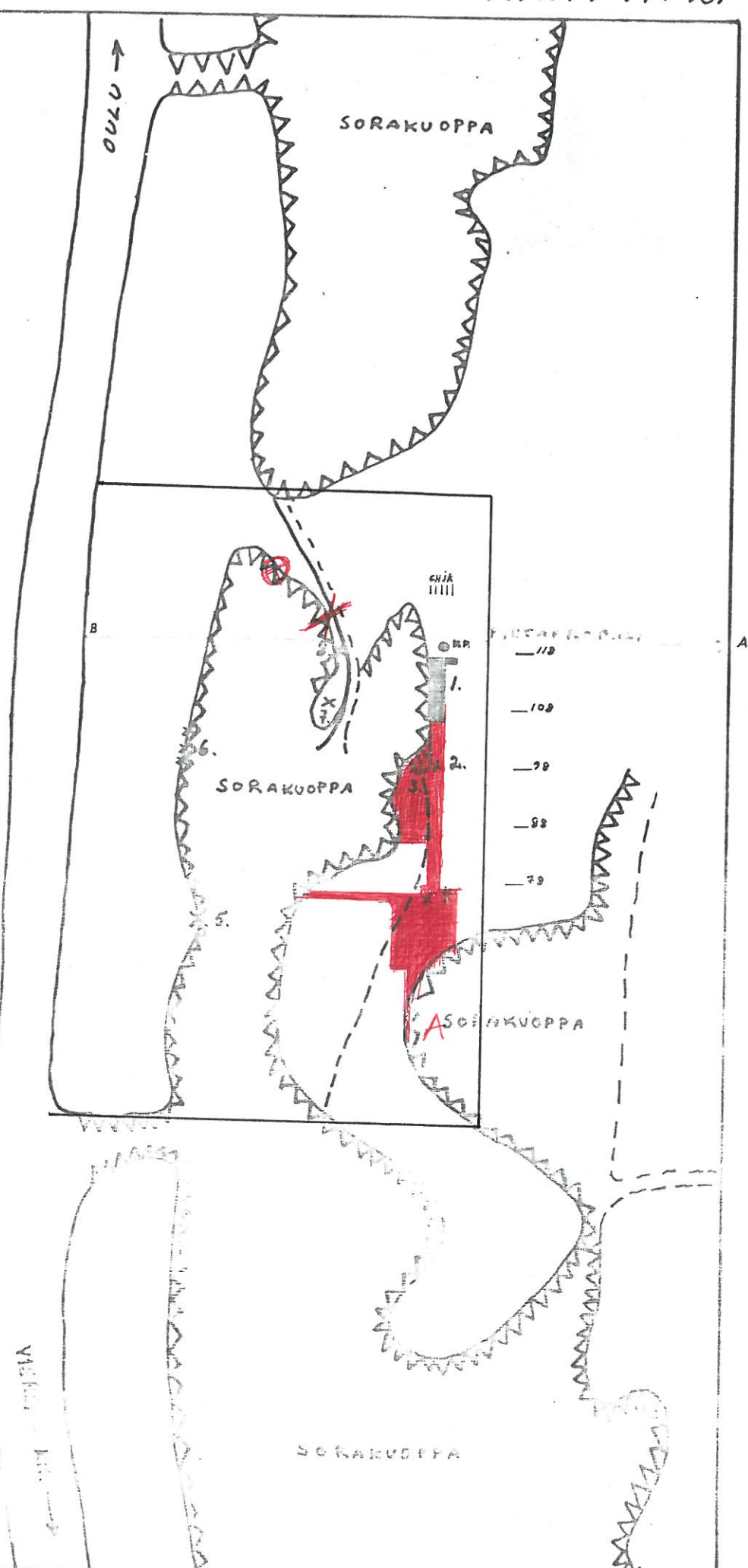
— RAUHOITETTU
 KIVIKAUTISENA
 ASUINPAIKKANA

KAIVAUSALUE 1978

KUM 6521:155

X KUM 6521:156

A KUM 6521:159

KARTTA 3

VIEREMÄ HUKKALANHARJU

KIVIK. ASP.

TULISIIJA GH 73-75 = GH 74

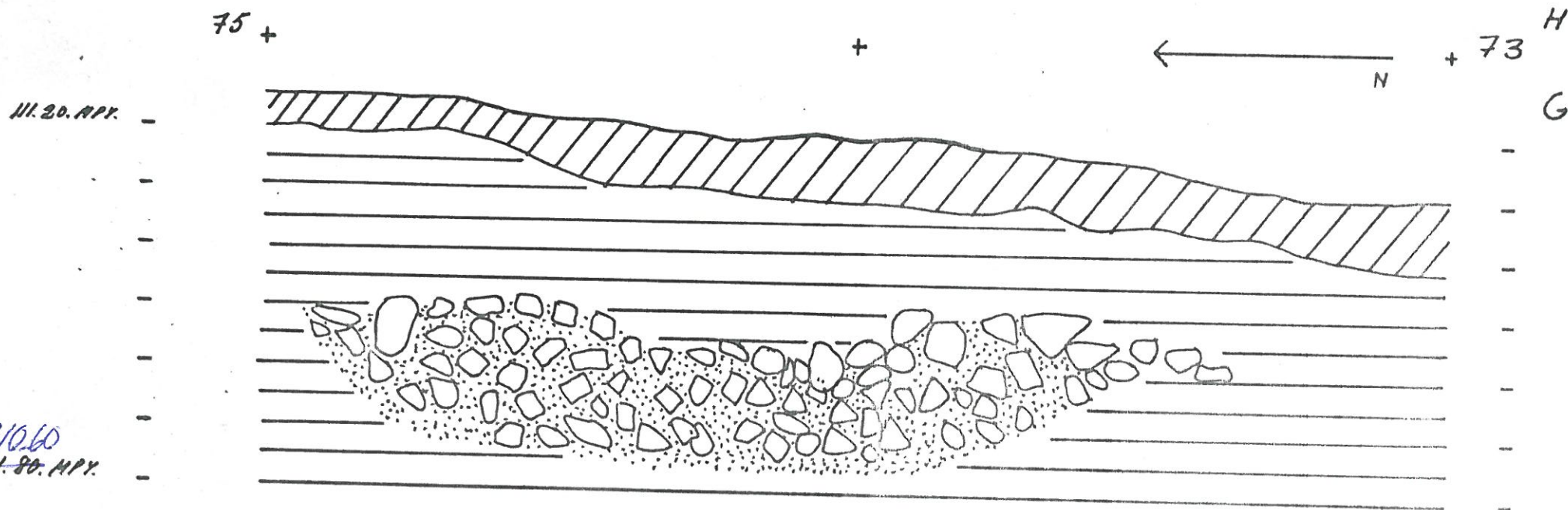
L. POHJAKALLIO 1778.

||||| HUMUS

==== HIEKKA

..... HIEKANSEKAISTA
NOKEA JA HILTTÄ

1M

KARTTA 4

VIEREMÄ, HUKKALANHARJU

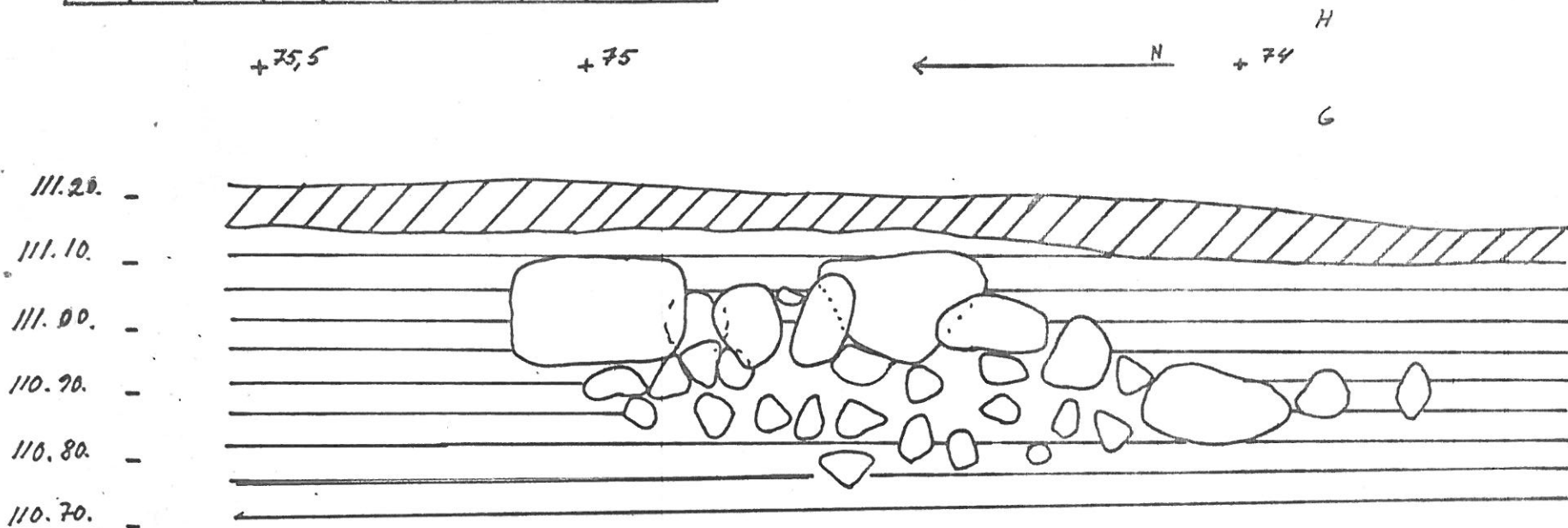
KIVK. ASP.

TULISNA J-K 74-75 = JK 74

L. POHJAKALLIO 1978.

||||, HUMUS

==== HIEKKA 1 M

M.P.Y.

KUVAT 8 JA 9 KUVALAATALLA NO: 4.

F.A. 1985.

K. 12. TURVE ON POISTETTU JA
KAIVAUS ON ALULLAAN

F.A. 1983.

K. 13. TURVE ON POISTETTU JA
KAIVAUS ON ALULLAAN.

F.A. 1965.

K. 14. TULISIJAA GH 79 PURETAN.
KUVA N. LÄNNESTÄ.

F.A. 1966.

K. 15. KUTEN 14 KUVA IDÄSTÄ

MUSEOVIRASTOON TOIMITETUSTA
KOPIOSTA PUUTTUVAAT KUVAT
1-7 JA 10-11. NE OVAT AIHEIL-
TÄÄN SAIKOJA KUIN KOPIOSSA OLE-
VAT, EI KÄ NIIDEN PUUTTUMINEN HAITTAA

KERTOMUKSEN LUKEMISTA.
Hallek S. Kallio. Vallin 1978.

KUORION MUSEO KKO
EJIMIST. TOP. A&K.
KOPIS. F.A. 1990.

K.16. TULISIJAKIVEYS GH 74 YLHÄLTÄ.
F.A. 1967

21

F.A. 1986.

VIEREMÄ
HUKKALANHAARJU
2.201.

K.17 TULISIJAN GH 74 KIVET ALKAUAT
NÄKYÄ KUVA N. LÄNNESTÄ

K.18. TULISIJAN GH 74 PROFIILI
LÖUNNAASTA.

K.19. KUTEN KUVA 18 F.A. 1968

K.20 KUTEN KUVA 18 F.A. 1967

F.A. 1971

K.21 TULISIJAN JK 74 PROFIILI LÖUNNAASTA.

Valok. L. Peltäbellin 1978

KUODION MUSEO LHO
ESIKIST. TOP. ARK.
KOPIO

F.A. 1970

K.22. TULISIJAN JK 74 PROFIILI
LONNAASTA.

F.A. 1976.

K.24. TULISIJAT JK 74 JA 64 74.
KUVA N. LOOTEESTA.

K.26 TULISIJARIVEYS EF66 LONNAASTA.

3.

F.A. 1972

VIEREMÄ
KUMKALANHARJU
R. 901.

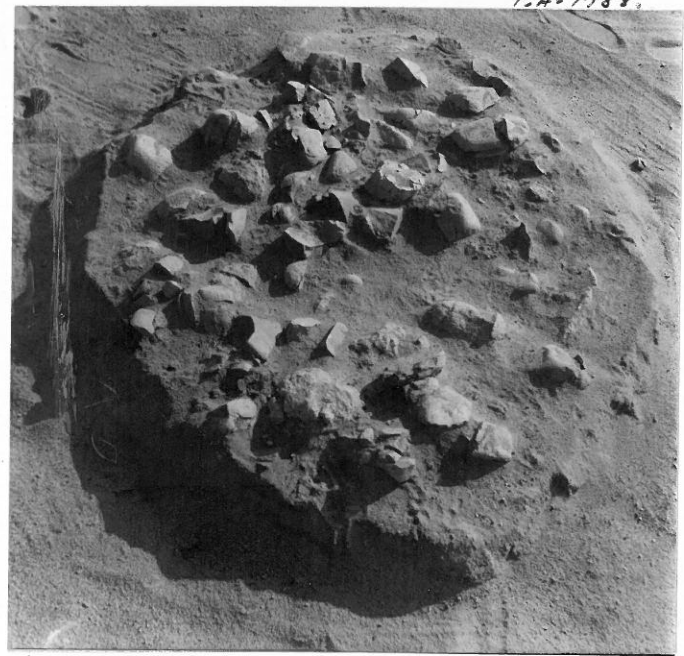
K.23. TULISIJARIVEYS JK 74 LONNAASTA.

F.A. 1974.

K.25 TULISIJARIVEYS EF66 LONNAASTA.

F.A. 1988.

K.27. TULISIJARIVEYS EF66 VÄHÄLTÄ.

Valok. L. Selti & Kallio 1978

KUOPION MUSEO W40
ESIMEST. TOP. ARK.
KOPIO

F.A. 1993

4

F.A. 1982.

VIBREMA
KUMKALAN HARJU
2.901.

K.28. TULISIJA BF66 NOIN ETELÄSTÄ
NOI:TTA. VASTAAVA F.A. 2023

K.29. KUM 6521+159 LÖYTÖKOHTA HIEL-
KARUOPAN RINTEESSÄ ON MERKITTY
KUVAN NUOLIN.

K.8. HAUTA 1 KUVA N. IDÄSTÄ
F.A. 2021

K.9. HAUTA 2 KUVA N. KOILLISESTA,

NOI:TTA
VASTAAVA
F.A.
2022.

K.8. HAUTA 1

Valtu. L. Peltola 1978.